

VOORSTEL voor het algemeen bestuur

ONDERWERP RES 1.0 regio West-Overijssel		Reg. Nr.	Z/16/006433-164108
		Afdeling	Strategie en Beleid
Portefeuillehouder	M.F. Wichard	Opsteller	Schutte, Arjan
Datum DB - vergadering	1 juni 2021		arjanschutte@wdodelta.nl
Datum AB - vergadering	29 juni 2021		+31882331688

VOORSTEL
Het AB besluit: In te stemmen met RES 1.0 regio West-Overijssel "Samen naar een opgewekt Overijssel"

SAMENVATTING
<p>Afgelopen tijd is in opdracht van het bestuurlijk platform RES West-Overijssel gewerkt aan RES 1.0 regio West-Overijssel. Het besluitvormingsproces RES West-Overijssel wordt in twee slagen georganiseerd. In uw vergadering van 20 april jl. hebt u ingestemd met het Hoofdlijnenakkoord RES West-Overijssel. Nu ligt ter besluitvorming voor het definitieve document RES 1.0.</p> <p>De RES 1.0 West-Overijssel "Samen naar een opgewekt Overijssel" (bijlage 1) wordt voorgelegd voor besluitvorming aan de deelnemende gemeenten (11), de provincie Overijssel en waterschappen (3). Het bod voor duurzame opwek van elektriciteit per 2030 in West-Overijssel bedraagt 1,826 TWh door wind- en zonne-energie met een streefverhouding 60-40.</p> <p>De RES bevat ook de regionale structuur warmte (RSW), een beschrijving van de warmtevraag en duurzame warmtebronnen waar het een subregionaal karakter heeft. De bijdragen van de waterschappen zijn erin opgenomen.</p> <p>De regionale samenwerking zorgt voor een sterkere onderlinge relatie en samenwerking in de energietransitie tussen overheden onderling en met hun partners zoals netbeheerders en maatschappelijke instanties en met inwoners. De RES 1.0 is geen einddoel, om de twee jaar wordt er een actualisatieslag verricht (RES 2.0), enz., richting 2030. Het vormt de basis voor gemeentelijke en provinciale ruimtelijke beleidsinstrumenten in het kader van de Omgevingswet zoals voor omgevingsvisies, verordeningen en omgevingsplannen.</p> <p>WDOdelta neemt deel aan twee RES regio's Drenthe en West-Overijssel. Beide regio's hebben een eigen bestuurlijk besluitvormingstraject.</p>

BEOOGD EFFECT EN/OF RESULTAAT
afspraken energietransitie

De RES 1.0 regio West-Overijssel "Samen naar een opgewekt Overijssel" (Regionale Energiestrategie) bevat de afspraken tussen betrokken overheden voor de energietransitie (duurzame opwekking elektriciteit en duurzame warmtevoorziening) in West-Overijssel (bijlage 1). Het resultaat dient vastgesteld te worden door de gemeenteraden/provinciale staten/algemeen besturen. De RES 1.0 is tot stand gekomen na bijna 2 jaar intensieve samenwerking tussen 11 gemeenten, provincie Overijssel en waterschappen in samenwerking met onder meer netwerkbedrijven en maatschappelijke organisaties. Daarnaast zijn enkel ter informatie ook 5 zogenaamde Bouwstenen opgenomen van de RES (bijlage 2). De bouwstenen kunnen worden gezien als achtergrondinformatie en hulpmiddel bij de verdere uitwerking van de regionale energiestrategie.

ruimtelijke ontwikkeling richting 2030

De RES 1.0 heeft het karakter van een beleidsdocument dat richtinggevend is voor de verdere ruimtelijke ontwikkeling van de energiestrategie door vooral gemeenten in de regio. De RES 1.0 is geldig voor de periode 1 juli 2021 tot 1 juli 2023 en zal daarna worden opgevolgd door de RES 2.0, enz., tot aan 2030.

bod duurzame elektriciteit en warmte infrastructuur

In de kern bestaat de RES 1.0 uit zes doelstellingen en zes afspraken.

De zes doelstellingen:

1. Het bod van de RES West-Overijssel voor duurzame opwek van elektriciteit in 2030 bedraagt 1,826 TWh waarbij gestreefd wordt naar een verhouding van 60% opwek door windenergie en 40% door zon-op-veld.
2. Zoekgebieden en/of uitsluitingsgebieden zijn inmiddels vastgelegd of worden uiterlijk bestuurlijk vastgelegd bij de RES 2.0 zodat er een goede verdeling naar HSMS stations in het elektriciteitsnet kan worden gecreëerd.
3. Op lokaal en subregionaal niveau wordt de ruimtelijke potentie in de regio verder uitgewerkt op basis van de ontwerpprincipes uit de RES 1.0. Bij de RES 2.0 wordt de balans opgemaakt.
4. De maatschappelijke kosten van het netwerk kunnen worden beperkt door de 'knoppen' te hanteren voor meer wind, grotere clusters en redelijke afstanden tot aansluitpunten.
5. Voor de realisatie van windmolens en grootschalige zonneparken wordt gestreefd naar een gebiedsgerichte en grensontkennende aanpak over gemeentegrenzen heen.
6. Het doel is om minimaal 50% lokaal eigendom in de opwek door wind en grootschalig zon-op-veld te realiseren.

Om de doelen te bereiken zijn de volgende afspraken gemaakt:

1. We versterken de subregionale samenwerking van gemeenten in de regio.
2. We continueren de regionale participatie met maatschappelijke organisaties naar de RES 2.0.
3. We gaan aan de slag met groen gas, geothermie, lokale waterstof, aquathermie in de Regionale Structuur Warmte (RSW). Hierbij gebruiken we de landelijke monitor voor energiebesparing gebouwde omgeving.
4. We voeren gezamenlijk een onderzoeksagenda milieueffecten en gezondheid op basis waarvan we besluiten welke stappen we zetten op het gebied van een Milieueffectrapportage.
5. We gaan onze samenwerking verder vormgeven op basis van het organisatiemodel "opgavegericht werken"
6. We zetten ons gezamenlijk in voor een lobby op betaalbaarheid en governance op het gebied van warmte en haalbaarheid zon-op-dak.

KADER

- Het besluitvormingsproces RES West-Overijssel wordt in twee slagen georganiseerd. In uw vergadering van 20 april jl. hebt u ingestemd met het Hoofdlijnenakkoord RES West-Overijssel. Nu wordt de definitieve RES 1.0 regio West-Overijssel voorgelegd ter vaststelling. Op deze wijze wordt zoveel mogelijk ruimte geboden aan de volksvertegenwoordigende organen (gemeenteraden, provinciale staten en algemeen bestuur) om invloed uit te oefenen op de uiteindelijke RES 1.0 regio West-Overijssel.
- Op grond van de bestuurlijk besluitvormingstraject van het Hoofdlijnenakkoord en daarbij geleverde moties of amendementen, is een aantal aanpassingen doorgevoerd in de RES 1.0. De belangrijkste zijn:
 - minimaal 50% lokaal eigendom is geen streven meer maar een regionale doelstelling
 - monitoring op energiebesparing is een regionale afspraak
 - een regionale onderzoeksagenda opstellen die gaat over zaken als gezondheid, biodiversiteit en geluid om mee te nemen in een nog te nemen besluit over de MER naar RES 2.0.
 - de werking en toepassing van de zonneladder van de Provincie Overijssel wordt inzichtelijk gemaakt zodat bij de RES 2.0 afgewogen kan worden wat de effecten daarvan zijn op aantal en aard van de zonnenvelden in de regio.
- Het RES traject loopt al geruime tijd. Op 9 april 2019 hebben wij ingestemd met de startnotitie RES West-Overijssel en op 23 april 2019 hebben wij u daarover geïnformeerd per brief. Het vormt de leidraad voor het samenwerkingsproces tussen 11 gemeenten, provincie Overijssel en de waterschappen.

Op 26 mei 2020 heeft u ingestemd met de concept RES West-Overijssel "Naar een opgewekt West-Overijssel". Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) heeft bij tussentijdse reflectie geconcludeerd dat de ingediende concept RES in voldoende mate bijdraagt aan de landelijke doelstellingen (35 TWh).

- Het waterschap neemt deel aan twee RES regio's. De RES 1.0 regio Drenthe verloopt via een eigen traject en waar u al eerder op 18 mei jl. ingestemd hebt. De benadering op hoofdlijnen in beide RES-en is vergelijkbaar.

ARGUMENTEN

- In de startnota RES West-Overijssel is vastgesteld dat de bestuurlijke partners komen tot een RES 1.0 regio West-Overijssel. Nadat de einddatum een keer verschoven is wegens onder meer Covid-19, werd dat 1 juli 2021. In doelenboom van het Waterbeheerprogramma is de samenwerking in RES verband opgenomen als maatregel om de eigen energiedoelen (energieneutraal) mee te bereiken en bij te dragen aan de regionale energietransitie (H3).
- De RES-en (30 regio's) leveren een essentiële bijdrage aan de energietransitie uit het Klimaatakkoord. Het vormt de basis voor gemeentelijke en provinciale ruimtelijke beleidsinstrumenten in het kader van de Omgevingswet zoals voor omgevingsvisies, verordeningen en omgevingsplannen. Daarin worden de afspraken uit de RES integraal afgewogen en ruimtelijk geborgd zodat initiatiefnemers daar rekening mee kunnen houden.
- De gemeentelijke doelstellingen en ambities zijn vertaald naar een bod van de opwek van duurzame elektriciteit in de vorm van wind en zon (1,826 TWh) en een beschouwing van de regionale structuur warmte. De bijdrage van de waterschappen is hierin opgenomen.
- De ruimtelijke zoekgebieden sluiten aan bij door de gemeenten vastgestelde of beoogde zoekgebieden waarbij de procesafpraak is dat deze in alle gemeenten geconcretiseerd worden vóór de vaststelling van de volgende RES 2.0 medio 2023. Daarbij worden de maatschappelijke kosten van de benodigde infrastructuur en de ruimtelijke kwaliteit meegewogen. Op grond van ruimtelijke mogelijkheden en vanuit maatschappelijke kosten (netinfrastructuur) is de streefambitie in 2030 voor het aandeel duurzame opwek met wind 60%. Daarbij geldt de kanttekening dat gemeenten grote verschillen vertonen in kansen en beperkingen om dit te realiseren; daarbij wordt er naar vermogen gepresteerd.
- Er zijn procesafspraken gemaakt om vervolgstappen te zetten in de Regionale Structuur Warmte o.a. op het gebied van geothermie en duurzame gassen. Daarnaast worden afspraken voorgesteld op het gebied van subregionale samenwerking, regionale participatie, verkenning MER, doorontwikkeling RES organisatie, financiering en lobby.

FINANCIËN

Vaststelling van RES 1.0 regio West-Overijssel heeft geen directe financiële consequenties. Over de financiering van de verdere ontwikkeling van de RES-en zal door het nieuwe kabinet besluitvorming plaatsvinden.

JURIDISCHE EN/OF ORGANISATORISCHE GEVOLGEN

ruimtelijk beleid gemeenten en provincie

Met de vaststelling van RES 1.0 West-Overijssel, door gemeenteraden/provinciale staten/algemeen besturen, staat de ambitie vast waaraan de besluitvormende overheden met hun partners de komende jaren werken. Het besluit heeft geen externe werking maar vormt bij de algemene democratie de gemeenten en provincie, de basis voor ruimtelijke instrumenten als de omgevingsvisies, omgevingsplannen en omgevingsverordeningen. Deze instrumenten hebben juridische binding en zorgen ervoor dat belangen integraal afgewogen worden en ook geborgd worden.

De rol van de waterschappen wijkt hiervan af. De ambities, de plannen en de bijdragen van de waterschappen aan de energietransitie worden binnen die ruimtelijke context nader uitgewerkt en waar mogelijk gerealiseerd.

BIJZONDERE AANDACHTSPUNTEN EN RISICO'S

onzekerheden energietransitie

Het RES traject richting 2030 is bestuurlijk complex met veel lokale partners, het samenwerkingsproces staat aan het begin en gaat gepaard met veel onzekerheden. De RES-en worden richting 2030 om de 2 jaar op grond van de meest actuele inzichten geactualiseerd.

In de RES 1.0 worden randvoorwaarden vermeld die bepalend zijn voor een succesvolle energietransitie de komende jaren. In de aanbiedingsbrief van beide co-voorzitters wordt dit sterk benadrukt (bijlage 3). Daarbij is het ook van belang enorm dat het Rijk de regio maximaal stimuleert en faciliteert.

OMGEVING; BETROKKENEN, PARTNERS EN DRAAGVLAK

Bij het opbouwen de afgelopen twee jaar van het document RES 1.0 werkten de gemeenten, provincie, waterschappen en netbeheerders samen met maatschappelijke partners, waaronder vertegenwoordigers van het bedrijfsleven, woningcorporaties, Natuur- en Milieuorganisaties, Land- en tuinbouworganisatie, lokale energie-initiatieven, vertegenwoordigers van jongeren(organisaties). Deze zijn bijeengebracht in een adviesgroep RES West-Overijssel.

Daarnaast zijn ook de terreinbeherende organisaties zoals Staatsbosbeheer, Overijssels Particulier Grondbezit, IJssellandschap, Landschap Overijssel en Natuurmonumenten betrokken.

Er is ook afgesproken dat de participatie van inwoners en andere belanghebbenden, primair plaats vindt en gefaciliteerd wordt op het lokaal gemeentelijk niveau.

COMMUNICATIE

Informatie over RES West-Overijssel is te vinden op www.reswestoverijssel.nl

Op 2 juni jl. verscheen een persbericht bij de openbaarmaking van RES 1.0, daarbij hebben beide co-voorzitters (de wethouders Blind, Olst-Wijhe, Ommen en Jaspers Fajier, Ommen) van het bestuurlijk RES traject een nadere toelichting gegeven aan de media.

VERVOLG / UITVOERING

Het besluit wordt kenbaar gemaakt aan het procesbureau RES West-Overijssel en begin juli 2021 wordt de RES 1.0 regio West-Overijssel aangeboden aan het NPRES (Nationaal Programma RES). De nadere uitwerking, inrichting en coördinatie voor het vervolgproces in de regio wordt vervolgens opgepakt door het procesbureau en zijn opvolger.

BIJLAGEN

1. RES 1.0 regio West-Overijssel
2. 5 Bouwstenen RES 1.0 : Elektriciteit, Netwerk, Ruimte, Regionale Structuur Warmte, Lokaal eigendom <https://we.tl/t-uxnF1D0VFk> (**vanwege omvang een link**)
3. Aanbiedingsbrief van beide co-voorzitters RES traject West-Overijssel
4. Persbericht d.d. 2 juni

Het dagelijks bestuur van het Waterschap Drents Overijsselse Delta

de secretaris,
E. de Kruijk

de dijkgraaf,
D.S. Schoonman